

HÅLLBARHET

Detta är en sammanställning av de hållbarhetskrav och villkor som har ställts i upphandlingen av:

Tågresor 2020

Nivå av hållbarhet

Hållbarhetskrav Ja Nej

Hållbart ramavtal¹ Ja Nej

Hållbart alternativ² Ja Nej

Om man ser till utsläppen av växthusgaser är tåg generellt sett det miljövänligaste motordrivna färdmedlet för persontransporter i Europa, jämfört med flyg och bil.

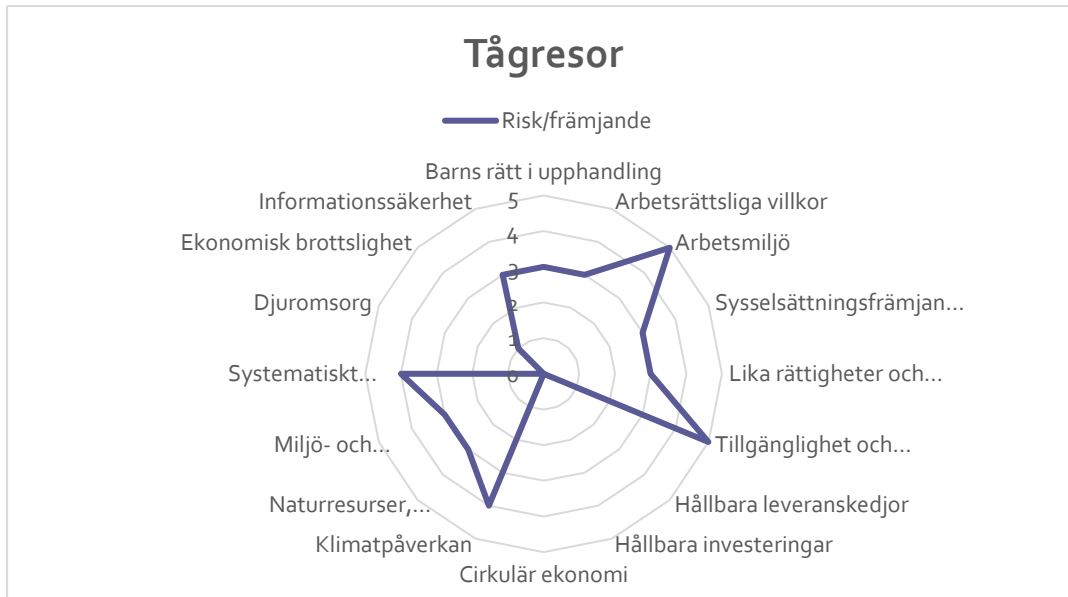
¹ Med hållbart ramavtal menas ett ramavtal som är fokuserat på en hållbar lösning. Det kan vara en design/prestanda/funktion där ett helhetsperspektiv har antagits ur hållbarhetssynpunkt. Antingen kan det gälla en mer hållbar lösning än den konventionella lösningen på marknaden, eller så omfattar ramavtalet enbart den hållbara delen av den etablerade marknaden, t.ex. elbilar.

² Med hållbart alternativ menas ett ramavtal där det finns varor i varukatalogen/webbutiken/varulistan som är markerade som särskilt hållbara. Det kan t.ex. vara miljömärkning enligt Svanen, energimärkning, Fairtrade-märkning eller Upphandlingsmyndighetens kriterier för giftfri förskola. Tanken är att det ska vara lätt för kunden att hitta de hållbara alternativen på ramavtalet.

HÅLLBARHETSDEKLARATION

Detta är vår bedömning av risknivån respektive främjandenivån på ramavtalet.

De hållbarhetsaspekter som vi bedömer som främjande är systematiskt miljöarbete.

Vårt mål är att ställa krav på alla aspekter som har minst 3 i riskpoäng eller främjandepoäng. Om vi inte har gjort det är det aspektens allvarlighetsgrad som har styrt vår kravställning.

Allvarlighetsgraden är en sammanslagning av vikten av den negativa påverkan, omfattningen av densamma samt huruvida den negativa påverkan går att rätta till. Allvarligheten är inte absolut utan jämförs med annan negativ påverkan i det aktuella fallet.

SAMMANFATTNING HÅLLBARHETSNYTTOR

Genom våra kravställningar i upphandlingen uppnås följande hållbarhetsnyttor:

Arbetsmiljö

- Leverantören ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete enligt AFS 2001:1 som omfattar fysiska, psykologiska och sociala förhållanden.

Lika rättigheter och möjligheter

- Leverantören ska vidta aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen.
- Leverantören ska säkerställa ett etiskt korrekt och likabehandlande uppträdande gentemot beställare och resenär.

Tillgänglighet och samtliga användares behov

- Leverantören ska genomfört en analys av sina webbplatslösningar utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Hållbara leveranskedjor

- På tågresorna kan du köpa varor med Fairtrade-märkning.

Klimatpåverkan

- Den elenergi som leverantören använder för tågresorna inom ramen för ramavtalet ska till 100 % produceras från fossilfria källor.
- Leverantören ska ha information tillgänglig om de datacenter där tjänsten driftas och jobba mot en klimatneutral datalagring.

Naturresurser, biologisk mångfald och ekosystem

- Livsmedel ska till så stor del som möjligt vara ekologiskt, kravmärkt eller likvärdigt. Vissa specifika livsmedelsgrupper måste vara ekologiska, Fairtrade, kravmärkta eller likvärdigt.
- Leverantören ska under ramavtalsperioden verka för att så stor andel som möjligt av engångsartiklarna som erbjuds ombord är återvinningsbara.

Miljö- och hälsoskadliga ämnen

- Leverantören ska vid städning ombord använda rengöringsprodukter och städartiklar märkta med Bra Miljöval, Svanen, EU Ecolabel eller likvärdigt.
- Leverantören ska bedriva ett systematiskt miljöarbete.

DE GLOBALA MÅLEN

Ramavtalet bidrar till mål **11** Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030, då det syftar till att tillgängliggöra resande med låg klimatpåverkan..

Krav och villkor i upphandlingen bidrar även till att uppnå mål **7** och **10** .

HÅLLBARHETSHÄNSYN

Nedan är en sammanställning av de hållbarhetshänsyn som tagits i upphandlingen och hur vi resonerat kring respektive hänsyn. Du kan även se kravformuleringarna.

BARNS RÄTT I UPPHANDLING³

Ja Nej

Tågen är anpassade för resande med barn där det bland annat går att få plats med barnvagn, förbeställa mat eller värma mat.

ARBETSRÄTTSLIGA VILLKOR ENLIGT KOLLEKTIVAVTAL⁴

Ja Nej

Låg risk och hög kollektivavtalsäckning.

ARBETSMILJÖ⁵

Ja Nej

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Leverantören ska vid utförande av kontrakt i Sverige säkerställa att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetet ska bedrivas i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) och Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) samt omfatta alla fysiska, psykologiska och sociala förhållanden som har betydelse för arbetsmiljön. Leverantören ska särskilt beakta särskilt utsatta grupper, såsom inhyrd arbetskraft och unga arbetstagare. Leverantören ska också särskilt beakta de olika villkoren och förutsättningarna för kvinnor och män.

³ Inköpscentralen är inte skyldig att efterleva barnkonventionen, såvida vi inte agerar ombud åt en upphandlande myndighet som har sådan skyldighet genom delegerat ansvar från staten. Inköpscentralen tar dock ändå i beaktande barns rätt, bl.a. genom krav på varan eller tjänsten om den riktar sig till barn (t.ex. vad gäller kemikalier) eller genom krav på att leverantören ska utföra tjänsten med beaktande av barnets bästa. Inköpscentralen kan också inhämta barns åsikter även om vi inte är skyldiga att göra det. Vi bygger också in möjligheter för kunder att ta hänsyn till individuella barns åsikter, om avropen gäller en fråga som rör barn.

⁴ Inköpscentralen är skyldig att ställa arbetsrättsliga villkor enligt kollektivavtal (lön, semester och arbetstid) om summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet och det anses behövligt.

⁵ Inköpscentralen ställer krav på arbetsmiljö, t.ex. genom krav på systematiskt arbetsmiljöarbete, om arbetsmiljöriskerna är höga. Kraven kan gälla både fysiska, psykologiska och sociala förhållanden. Kraven kan också gälla utformning av arbetsplatser och arbetsutrustning.

SYSSELSÄTTNINGSFRÄMJANDE ÅTGÄRDER⁶

Ja Nej

Ej aktuellt.

LIKA RÄTTIGHETER OCH MÖJLIGHETER⁷

Ja Nej

Etiska riktlinjer för uppträdande mot beställare och resenär

Leverantören ska säkerställa ett etiskt korrekt och likabehandlande uppträdande gentemot beställare och resenär. För att säkerställa att den personal som kommer att utföra tjänsten gör det med ett etiskt korrekt och likabehandlande uppträdande ska leverantören ha etiska riktlinjer som tydliggör leverantörens värderingar och krav på sina medarbetare. Riktlinjerna ska ange hur leverantören och enskilda medarbetare ska uppträda för att bevara samhällets och den upphandlande myndighetens förtroende. Riktlinjerna ska inkludera bemötandet av barn. Leverantören ska säkerställa att villkoret efterlevs av underleverantörer som direkt medverkar till kontraktets utförande

Aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen

Leverantören ska vid utförande av kontrakt i Sverige följa diskrimineringslagen (2008:567). Leverantören ska ha ett fortlöpande arbete med aktiva åtgärder och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbetet med aktiva åtgärder ska följa 3 kap. 4 – 12 §§ diskrimineringslagen samt dokumenteras i enlighet med 3 kap. 13 – 14 §§ diskrimineringslagen. Leverantören ska säkerställa att villkoren efterlevs av underleverantörer som direkt medverkar till

TILLGÄNGLIGHET OCH SAMTLIGA ANVÄNDARERS BEHOV⁸

⁶ Inköpscentralen öppnar i de fall det är lämpligt med tanke på upphandlingsföremålet och avtalets längd upp för våra kunder att föra dialog med leverantörer om sysselsättningsfrämjande åtgärder för grupper som står långt från arbetsmarknaden, t.ex. utrikes födda, nyanlända, personer med funktionsnedsättning, personer som saknar avslutad gymnasieutbildning, äldre eller långtidsarbetslösa.

⁷ Inköpscentralens krav på lika rättigheter och möjligheter utifrån diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder kan ta sikte på både leverantörer som arbetsgivare och leverantörers bemötande av allmänheten eller personal inom avropande myndigheter. Kraven kan också svara mot olika gruppers behov och villkor, t.ex. kläder i storlek för både storvuxna och småvuxna, kvinnor och män.

⁸ Inköpscentralen är skyldig att ställa tillgänglighetskrav om summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet, det som ska upphandlas ska användas av fysiska personer och det inte finns några särskilda skäl att inte ställa krav. En nedsättning av funktionsförmåga kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och kan handla om nedsatt rörelseförmåga, syn, hörsel, röst- och talfunktion, kognitiv förmåga, besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet, eller andra nedsättningar och variationer i funktionsförmåga.

Ja Nej

Webbtillgänglighet

Leverantören ska, senast 6 månader in på ramavtalet, ha genomfört en analys av sina webbplatslösningar utifrån standarden EN 301 549 V3.2.1. Baserat på analysen ska leverantören upprätta en tidsatt plan för att åtgärda avvikelserna från standarden..

HÅLLBARA LEVERANSKEDJOR⁹

Ja Nej

Krav finns på viss andel Fairtrademärkta produkter.

HÅLLBARA INVESTERINGAR¹⁰

Ja Nej

Ej aktuellt.

CIRKULÄR EKONOMI¹¹

Ja Nej

Engångsartiklar ombord

Leverantören ska under ramavtalsperioden verka för att så stor andel som möjligt av engångsartiklarna som erbjuds ombord är återvinningsbara. Av följande sju (7) engångsartiklar ska minst fem (5) vara återvinningsbara: • mugg • lock till mugg • mugghållare • plastglas • servett • assiett • bärkasse

KLIMATPÅVERKAN¹²

Ja Nej

⁹ Inköpscentralen är skyldig att ställa arbetsrättsliga villkor enligt ILO:s kärnkonventioner om summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet och det anses behövt. Inköpscentralens krav om hållbara leveranskedjor täcker dock mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och affärsetik. Kraven kan också utökas med specifika krav för t.ex. rättvis handel eller konfliktmineraler.

¹⁰ Inköpscentralen krav på hållbara investeringar omfattar bland annat Principles for Responsible Investment, rapportering enligt upplysningsförordningen, andel investeringar som omfattas av taxonomiförordningen, exkludering av företag utifrån hållbarhetskriterier, användande av ägarinflytande, andel räntetillgångar som är gröna obligationer och tillgångsportföljens koldioxidavtryck.

¹¹ Inköpscentralen har ett särskilt fokus på cirkulär ekonomi då behovet är stort av att snabbt få till cirkulära materialflöden och ett minskat fotavtryck från de varor som upphandlas. Kraven syftar bland annat till återanvändning, reparation, renovering, återtillverkning, delning, förlängd livslängd, modularisering, förlängd garantitid, ökat innehåll av återvunnet material samt materialmärkning.

¹² Inköpscentralen har som ambition att ställa drivande klimatkrav som möjliggör för upphandlande myndigheter att uppfylla sina klimatmål. En viktig del i arbetet är att analysera var i varan/tjänstens livscykel störst klimatpåverkan sker och inrikta kraven på detta. Klimatpåverkan kan exempelvis bero på utsläpp av växthusgaser, energi- eller bränsleanvändning och materialval. Inköpscentralen har också ett särskilt fokus på fossilfria transporter, då området är mycket viktigt för att klimatmålen ska kunna nås.

Elenergi från fossilfria källor

Den elenergi som leverantören använder för tågresorna inom ramen för ramavtalet ska till 100 % produceras från fossilfria källor. Som fossilfritt räknas förnybara energikällor samt kärnkraft.

NATURRESURSER, BIOLOGISK MÅNGFALD OCH EKOSYSTEM¹³

Ja Nej

Livsmedel ombord

Leverantören ska under ramavtalsperioden verka för att så stor andel som möjligt av eventuellt livsmedelssortimentet som erbjuds ombord är ekologiskt, kravmärkt eller likvärdigt. Av följande sju (7) livsmedelsgrupper ska minst fem (5) vara ekologiska, Fairtrade, kravmärkta eller likvärdiga: • kaffe • te • choklad • bananer • vindruvor (inkl. russin och vin) • komjölk • fisk och skaldjur.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKADLIGA ÄMNEN¹⁴

Ja Nej

Toalettartiklar ombord

På tåg med toalett ombord ska leverantören ta miljöhänsyn genom att endast använda toalettpapper, tvål och handdukspapper märkta med Bra Miljöval, Svanen, EU Ecolabel eller likvärdigt.

SYSTEMATISKT MILJÖARBETE¹⁵

Ja Nej

Systematiskt miljöarbete

¹³ Inköpscentralen har som ambition att säkerställa ett hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, t.ex. krav på markanvändning, nyttjande av vattenresurser och bekämpningsmedel samt läckage av näringsämnen.

¹⁴ Inköpscentralen har som ambition att minska risken för exponering av miljö- och hälsoskadliga ämnen i upphandlade varor. Genom de krav vi ställer begränsar vi innehållet av bland annat ftalater (mjukgörare), färgämnen, flamskyddsmedel, flyktiga organiska eller högfluorerande ämnen samt ämnen på EU:s kandidatlista. Kraven syftar också till att minimera utsläpp och emission av miljö- och hälsoskadliga ämnen, som exempelvis formaldehyd från möbler eller kväve- & svaveloxider, partiklar och marknära ozon från fordon.

¹⁵ Inköpscentralen ställer krav på att leverantören ska arbeta systematiskt för att förbättra sin organisations miljöpåverkan och bidra till en hållbar utveckling om långtgående miljökrav samtidigt ställs i upphandlingen. Kravet syftar till att säkerställa att leverantören har den kapacitet och de rutiner som krävs för att hantera de ställda miljökraven. Leverantören kan uppfylla kravet genom certifikat såsom ISO 14001, EMAS, FR 2000 och Svensk Miljöbas (+ tillägg) eller beskrivning och verifikation av ett eget system som uppfyller våra krav.

Leverantören ska vid ramavtalsstart och under hela ramavtalsperioden bedriva ett systematiskt och dokumenterat miljöarbete som är öppet för granskning av inköpscentralen eller inköpscentralens ombud.

Miljöarbetet ska minst omfatta för avtalsföremålen relevanta delar av verksamheten. Dokumentation som visar att ett systematiskt miljöarbete bedrivs ska finnas tillgänglig för granskning under hela ramavtalstiden och minst innehålla: a. en miljöpolicy som är antagen av ledningen och som innehåller åtagande om miljöhänsyn, lagefterlevnad och ständig förbättring b. en miljöutredning - redovisning och prioritering av verksamhetens betydande miljöaspekter och miljörisker (som inte är äldre än 5 år) b. mål och handlingsplaner för verksamhetens betydande miljöaspekter och risker, inklusive ansvarsfördelade och tidsbestämda aktiviteter för att minska negativ miljöpåverkan samt en årlig uppföljning d. en rutin för hur inköpscentralens varuspecifika miljökrav efterlevs och vidareförmedlas i leveranskedjan (ex. ingående kemikalier och material i varan).

Inköpscentralen eller dess ombud har rätt att begära redovisning av hur villkoren är uppfyllda. Uppföljning sker genom granskning av leverantörens dokumentation. Redovisningen av dokumentation ska följa inköpscentralens eller ombudets anvisningar och lämnas inom fyra (4) veckor eller den senare tidpunkt som inköpscentralen eller ombudet anger. Dokumentation avseende ledningssystemet ska uppfylla följande krav: 1. dokument i ledningssystemet ska vara märkta med datum och verksamhetens namn och vara giltiga under hela avtalstiden 2. certifikat eller diplom ska täcka relevanta delar av verksamheten 3. mål- och handlingsplan ska omfatta uppföljning av målen alternativt kompletteras med en fristående uppföljning (t.ex. en revisionsrapport), och 4. rutinmässig och regelbunden kontroll ska ske av hur avtalsföremål uppfyller specifika miljökrav t.ex. avseende kemiskt innehåll i produkter.

Inköpscentralen kan komplettera uppföljningen med kontors- och fabriksrevision vid behov.

Om verksamheten är certifierad enligt ISO 14001, EMAS (EC 1221/2009) eller FR2000, bedöms giltigt certifikat verifiera att villkoren i detta avsnitt "Systematiskt miljöarbete" efterlevs. Om leverantören är diplomerad enligt Svensk Miljöbas bedöms diplom, kompletterat med bevis avseende punkt 4 ovan, verifiera att ovanstående villkor i detta avsnitt "Systematiskt miljöarbete" efterlevs

DJUROMSORG¹⁶

¹⁶ Inköpscentralen ställer krav på djuromsorg om djurprodukter eller material från djur ingår i varorna på avtalet. Kraven syftar bland annat till att säkerställa goda förhållanden under djurets liv, oavsett produktionsland, samt ansvarsfull antibiotikaanvändning.

Ja Nej

Livsmedel ombord

Leverantören ska under ramavtalsperioden verka för att så stor andel som möjligt av eventuellt livsmedelssortimentet som erbjuds ombord är ekologiskt, kravmärkt eller likvärdigt. Av följande sju (7) livsmedelsgrupper ska minst fem (5) vara ekologiska, Fairtrade, kravmärkta eller likvärdiga: • kaffe • te • choklad • bananer • vindruvor (inkl. russin och vin) 10516 Tågresor 2020 Publicerad 2024-03-06 14:39 Sida 46/62 • komjölk • fisk och skaldjur

EKONOMISK BROTTSLIGHET¹⁷

 Ja Nej

Ej aktuellt.

¹⁷ Inköpscentralen ställer krav som syftar till att minska förekomsten av ekonomisk brottslighet om riskerna för just detta är höga. Det kan till exempel gälla krav på förebyggande åtgärder mot korruption. Samtidigt kontrollerar vi förekomsten av organiserad brottslighet, bestickning, bedrägeri, penningtvätt eller finansiering av terrorism, terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet och människohandel samt att leverantören har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

UPPFÖLJNING

För oss är uppföljning en förutsättning för hållbar upphandling. Därför arbetar vi systematiskt med att följa upp de hållbarhetskrav vi ställer. I de fall vi upptäcker avvikelser från våra krav, eller faktisk negativ påverkan i en leverantörs verksamhet, varor eller tjänster kopplade till vår verksamhet, vidtar vi åtgärder och begär rättelse. Vid grova överträdelser kan vi även använda viten eller häva avtal.

Uppföljning görs genom egenrapportering, dokumentgranskning, enkäter och intervjuer, mätningar och analyser, leverantörsmöten, revisioner samt platsbesök.

Krav på policyer & processer och ledningssystem följs upp 0-9 månader in på avtalet, medan produktrelaterade krav följs upp 12-18 månader in i avtalet.

Om vi av resursskäl behöver prioritera vår uppföljning utgår vi från vår allvarlighetsbedömning. För denna upphandling ser prioriteringen ut så här:

1. Klimatpåverkan
2. Arbetsmiljö
3. Tillgänglighet och samtliga användares behov

Läs mer om våra uppföljningar på Addas hemsida.